

spredt den er, saa at man maa være Statistiker af Profession for at kunne benytte den med nogen Nytte. Her tror jeg, at vi vilde faae en god Bog, indeholdende de statistiske Oplysninger, samlede fra forskjellige Omraader, Landvæsen, Skolevæsen, Industri, kort sagt, der er ikke en Gren, uden at den vil finde sig tilfredsstillet, forudsat at Bogen virkelig kan komme til at svare til det Formaal, som de paagjældende Mænd have sat sig, og derfor kan deres Navne være nogen Borgen. Man vil ikke blot faae en tør Statistik, men tillige en kulturhistorisk Udvikling fra den ældre Tid indtil Nutiden af, hvorledes Landvæsenet har udviklet sig, Fabrikvæsenet og andre Virksomheder. Jeg kan derfor ikke se Andet end, at det er et særdeles nyttigt Bærk. Man kan maasse indvende derimod, at et saadant Bærk ikke skulde støttes fra Statens Side, men at det maatte kunne gaa privat uden Understøttelse. Jeg skal dertil bemærke, at det vil blive et temmelig omfangsrigt Bærk, og at det dog egentlig kun vil finde Kjøbere blandt Mænd af Faget, — om jeg maa udtrykke det saaledes — og det vil vistnok blive en noget for ringe Afsetning. Det ærede Medlem fra Prestø (Scavenius) bemærkede, at enten skulde det være et rent statistisk Bærk eller intet. Jeg formoder, at han derved sigtede til, at det skulde udgives af det statistiske Bureau, men jeg maa tilstaa, at jeg hellere ønsker det fremmet paa den Maade, som udsærlig er oplyst og udviklet i Betænkningens Nr. 180. Bærket vil ogsaa have sin Betydning for Stolen. Jeg mener dermed ikke som et æret Medlem, der engang afbrød mig: om det kunde benyttes af Børnene? men jeg tror ogsaa, at Lærerne skulde være lidt foran deres Elever, og Højskole- og andre Lærere vilde kunne samle udmærkede Kundskaber deraf. Jeg antager, som sagt, at den Maade, hvorpaa det er lagt an, er nogenlunde Borgen for, at Bærket vil blive godt. Skulde det ikke ske, saa faae vi jo en Del deraf hvert Aar, og saa vil det jo altid staa i Rigsdagens Magt at standse det, og en Sum af 1,500 Kr. er da ikke saa forfærdelig stor, om Bærket skulde vise sig af en saadan Bestaenhed, at vi ikke vilde blive ved at støtte det. Men det nærer jeg ingen Frygt for; jeg antager, at det vil blive, som det hedder i Betænkningen, at det skal være, af en fuldkommen objektiv Karakter. Jeg kunde nok ogsaa have nogle Bemærkninger at gjøre om forskjellige andre Punkter i de øvrige foreliggende Forslag; men da den ærede Ordfører jo har udtalt sig om disse, skal jeg hermed standse.

Alberti: Jeg skal ubelukkende holde mig til Sorø Akademis Budget. Den ærede Kultusminister har ved den Resoluthed, hvormed han har gjenoplivet en Resolution, der er 20 Aar gammel, til Betryggelse for de Beboere, som ere Naboe til Sorø Akademis Skove, givet os et

Bevis paa, at der er kommet nyt Liv i Administrationen, og han har derved indlagt sig en Fortjeneste, som i det Mindste tvende af hans For-gængere have ladet gaa sig forbi. Derfor har jeg det Haab, at den ærede Minister vil udvide sin Virksomhed og hjælpe til paa flere andre Punkter med Hensyn til den foranfte Administration. Paa Akademiets Indtægtsfide er der under den allerførste Postis 2den Afdeling anført en meget betydelig Indtægt af „bortfæste, bortforpagtede eller bortleiede“ Eiendomme. At denne Indtægt er betydelig, er det jo ikke vanskeligt at forstaa, da Akademiet har to betydelige Hovedgaarde og dernæst en stor Mængde Eiendomme eller den allerførste Del af Eiendommene i Sorø By. Men det, hvorpaa mit Die sætter sig her, er Udtrykket „bortfæste“. Nu ere vi i det 25de Aar, siden Selveienomsloven for Sorø Akademis Bøndergods blev given, og det turde vel derfor være ønskeligt, om det Ord „bortfæste“ blev strøget af Akademiets Budget. Jeg vil nu ikke sige, at denne Lov er tilfidsesat, for saa vidt der endnu findes bortfæstede Eiendomme; men jeg tror, at den Grundfætning, som i sin Tid dikterede denne Lov, burde have ført dertil, at de Bønderfæstede, som ere bortfæstede uden i og for sig at være fæsteligtige, fordi de af en eller anden Grund efter Magesfiste mellem Bondejord og Hovedgaardsjord i sin Tid ere blevne ansete for at ligge under Hovedgaardene, kunne blive bortfulgte og ophøre at være undergivne enten Fæste eller Forpagtning. Den ærede Minister, som jo er lokalkyndig i det Mindste paa en Del af Akademiets Gods — jeg sigter her navnlig til saadanne Steder, som ligge under Nordruplund — vilde jo let kunne undersøge denne Sag. Det kan ikke være Kultusministerens Opgave at nedlægge disse Steder for at drage dem ind under Hovedgaardene, lige saa lidt som for at danne nye Forpagtergaarde af dem. Dernæst er der jo bortfæstede Jorder under Sorø Kjøbstad. Jeg skal henstille til den høitærede Minister, om der ikke egentlig kunde være noget Fornuftigt i at sælge disse Fæstejorder under Sorø By. Saavidt mig bekendt, er det Jorder, som ere tagne fra Ladegaarden, men jeg tør tro, at Akademiet aldrig igjen vil oprette nogen Ladegaard eller give sig til selv at være Aalsbruger. Jeg kommer altsaa til den Betragtning gennem Ordet „bortfæste“, og jeg skal tillade mig den Hensigt til den ærede Minister, om han ikke vil lade sig forelægge en Oversigt over det, som kaldes Fæstegods under Akademiet, og derefter undersøge, om der ikke skulde være fornødtig Anledning til at omstabe i det Mindste en Del deraf til Selveienom. Efter min Forstand tror jeg, at Akademiet slet ikke behøver at være Jordeier. Jeg anser det for det Netteste at det skilles af med sine Jorder, eller for saa vidt det vil være Grundeier, da kun beholder Skovene tilbage. Skovene ere her opførte i Bud-